

KUSTBON

Veckotidning för svenskarna i Estland.

Tredje årg. No 35.	Prenumerationspris.	Utgives av Svenska Folkförbundet i Reval alla onsdagar. Ansvarig redaktör: N. Blees. Redaktionens adress: Riddargatan 3, Reval	Annonspris. 50 penni pr mm. I Sverige: 10 öre pr. mm. I Finland: 20 penni pr mm. För annons, som införes 10 eller flera ggr, räknas 20% rabatt.	17 nov. 1920
	1 månad Mk. 3:— helt år " 36:— I Sverige: 1 månad Kr. 0:50 helt år " 6:— I Finland: 1 månad Fmk. 1:— helt år " 12:—			

Till Valen!

Valen till Riksförsamlingen försiggå den 27, 28 och 29 nov. Den svenska folkstammen på Estlands öar och kuster har i århundraden fått kämpa och lida, vänta och bida på bättre tider, som alltid varit långt borta. Nu när Estland går att styra sig som självständig stat, hava vi att hjälpa till att landet får sådana lagar och förordningar som tryggar dess framtid och folkets väl, men även fordra att rikshuset må byggas sådant att vi, som äro av svensk stam, även känna oss hemma här.

Vi behöva tala i lagförsamlingen annars kunna vi ej leva. Av denna anledning har Sv. Folkförbundet beslutat att gå till valen. Vi kunde ej gå ensamma och ha ingått valförbund med det kristliga folkpartiet på heders ord, d. v. s. de hjälpa oss att föra vår kandidat igenom i Hapsals krets och vi förplikta oss att ge partiet våra röster i alla valkretsar.

Vi kämpa för det rätta, sanna och ädla: För vårt svenska modersmåls bevarande, för eget hem, för religionsfrihet m.m. — för rättvisa åt alla. Ingen svensk får eller kan svika sitt folk, — sin svenska fana. Ingen får draga skam och vanära över sig själv och över de kommande släkten.

Alla till valen!

Fader och moder, syster och broder (som fyllt 20 år) plikten kaller dig! Var är du?

Kom fram!

Kalla även andra, — tag dem med!

Rösta då för våra egna kandidater, — listan No 6.

Bevara samvetet rent!

Handla som en ärlig svensk och du bättre din egen ställning och tryggar vår framtid och de kommande släkten välsigna ditt minne, när de säga:

"Här hava våra fäder bott,
Arbetat, kämpat, hoppats, trott,
Här även vi vår boning fått
Med bättre liv och bättre lott".

Svenska Estland.

Ormsö.

Gustaf Adolf-fästen firades liksom förra året på prästgården, vars sal på ett mycket smakfullt sätt dekorerats med grönt. Kring en mängd bord inbjödo bekväma sittplatser till hemtrevligt samspråk. Bortåt 80 personer från nästan alla av öns byar hade infunnit sig.

Fästen vidtog med avsjungandet av hjältekonungens psalm „Förfäras ej du lilla hop“ varefter ordföranden i ett längre anförande redogjorde för dagens betydelse och Gustaf Adolfs livsgärning. Avslutningsvis uppmanades de närvarande att tillvarataga Gustaf Adolfs arv genom att på förestående val rösta på det parti, som vill värna den kristna livsåskådningen.

Följde så musiknummer med sång av Rälby sång- och musikförening. Härigenom fick fästens program en högst angenäm omväxling. Ett varmt tack till Rälbyungdomarna även på detta sätt! Efter deklamationer av lärarinnan Hollingers avsjöngs trospsalmen Vår Gud är oss en väldig borg. Ett oväntat tillskott erhöll fästens program genom att en närvarande uppläste en av honom själv författad dikt till minne av den i Estlands frihetskrig fallne unge mannen Liljebäck från Hullo by. Med andlös tystnad, många i tårar, åhördes de hjärtevarma orden och hedrades vår hjältes minne med uppstigning.

Värden, pastor Karl Malm, bestod fästen med smörgåsar och kaffe. Behållningen, över 700 Emk, tillfaller folkhögskolan på Birkas. Å samtliga deltagares vägnar ett uppriktigt tack för välfägnaden och gästfria upplåtandet av lokal för fästen!

Följde så överläggningar om föreningen S. O. V.-Ormsöavdelnings framtida verksamhet. Beslöts bl. a. anordna större fäst, om möjligt 3: dje dag jul med auktion till förmån för folkhögskolan. Medverkare utifrån beslöts få tillkallade. — Samkvämet lämnade det bästa intryck hos alla. Joel N-n.

Vid Norrby folkskola

anordnades den 1 november en fest med lotteri och auktion för anskaffande av hjälpmedel åt de fattigaste skolbarnen. Rena inkomsten är öven 2600 mark.

Största insatsen gjorde Alex. Pickner som bl. a. höjde stämningen bland den tora folkmängden genom fyra nybakta vetebrön.

Ormsö.

Vår ö har haft nöjet mottaga rätt många rikssvenska besök denna sommar: Professor Johan Bergman med fru i våras, så kyrkoherde David Froste och nu senast representant av en filmfirma från Stockholm. Ungdomar och skolbarn i nationalkläder "vevades" av och är det meningen att bilderna skola förevisas bland annat också på skolor vid undervisningen i geografi. Härigenom kommer kunskapen om våra svenskar att spridas även till det unga Sverige. Och levande „bilder“ äro nog det bästa medlet att väcka intresset om oss och våra förhållanden.

Joel N — n.

Sverige och Finland.

Svenska dagen.

(Enligt Sv. T.)

Kyrkoby ungdomsförening firade den svenska dagen med en anslående högtidlighet å sin lokal Midgård - vartill en talrik åhörarskara hade infunnit sig. Sedan föreningens stråkorkester utfört Vår Gud är oss en väldig borg vari publiken stående inföll, hälsade föreningens ordförande kantor Lönnroth de närvarande välkomna samt tolkade dagens betydelse, varefter föreningens sångkör utförde „Var svensk“. Följde så kaffeservering varpå orkestern utförde: „Bevara Gud vårt fosterland“ och pastor V. Holmqvist talade om den svenska stammen från 1632 till 1920 framhållande därvid huru utvecklingen gått framåt, i många avseenden till det bättre, men kanske också i vissa avseenden till det sämre. Följde så „Modersmålets sång“ utförd av kör och orkester samt flera sång- och musiknummer. Vidare bjöds på deklamation av Osk Liljesirand samt en tablå „Löjtnant Ziden“, varpå festen avslutades med Vårt land.

Svenska dagen i Syd-Lojo.

(Enligt Sv. T.)

Det var en glädjande stor skara som lördag kväll samlades i Virkby folkskola för att fira Svenska dagen. Fägningsamt var det ock att publiken infann sig så punktligt, att festen kunde vidtaga strax efter utsatt tid kl. 7.

Sedan allmänheten gemensamt och med beledsagning av hornmusik avsjungit två ver-

ser av koralen, Vår Gud är oss en väldig borg" ljödo fanfarer, varefter red. Hj. Wadeström framträdde och höll festtalet. Häre erinrades om betydelsen av svensk samling och de svenskes uppgift i arbetet för hembygd, kultur och fosterland. Sist uttalades hoppet att svenska dagens maning i dessa avseenden icke måtte få förklinga ohörd utan stå levande i medvetandet hos varje svensk, icke minst här vid språkgränsen med dess påträngande förfinskningsslust.

Den varma stämningen utlöste sig i „Modersmålets sång“, vari även musiken instämde.

Estraden bestogs nu av herr Hjalmar Sundel, som uppläste Bertel Gripenbergs storvulna, vackra prolog till sångfesten i Borgå 1919, ett det bästa komplement till festtalets idénnehåll.

Under kaffepausen, som nu följde, såldes festmärken, varav inkomsten kommer att av Syd-Lojo Ungdomsförening, festens anordnare, överlämnas till Svenska folkpartiet.

Senare delen av programmet inleddes med en anslående tablå med motiv ur sången „O, låtom oss svärja ett fostbrödrslag“, vilken även sjöngs bakom scenen. Bifallet föranledde omedelbar bissering. Under växlande unison sång och hornmusik fortskred programmet till det egentliga slutnumret „Ett Lützenminne“, uppläst av frk. Elsa Eriksson, varefter visades en vacker transparang, hänförande sig till hjältekonungens död på Lützens slagfält, medan hornmusiken spelade „Trettioåriga krigets marsch.“

Den stämningsfulla festen, som präglades av hög och varm svensketskänsla, avslöts med „Vårt land“ och ett leve för hembygd och modersmål. Hj. W.

Utlandet.

Wrangel och kampen mot bolsjevismen.

Wrangel har övergått Djneprfloden och fullständigt upprivit två bolsjevistiska infanteridivisioner samt tagit 11.000 fångar.

Ukrainarne ha haft framgångar mot bolsjevikerna i det de besegrat 2 bolsjevikdivisioner samt tvingat dem att utrymma Jampol.

Bolsjevikerna Radek förklarar i tidningen Pravda, att den polsk-ryska freden är en våldsfred, varpå han i mera förtäckta ordalag låter påskina, att det skall bli ändring, då Wrangel, blivit slagen och bolsjevikerna få fria händer.

Kerenski har börjat utgiva en radikal rysk tidning i Warschau, vari han manar ryssar i alla land att sammansluta sig i kampen mot bolsjevismen.

Folkomröstning i Litauen

Högsta rådet har beslutit, att det skall bli folkomröstning i det lithauiska område, som besatts av den polske generalen Zeligovski.

Rumänien, Tjeckoslovakien och Jugoslavien bilda "lilla ententen".

De tre staterna ha bildat förbund för att skydda de gränser kriget och freden skänkt dem. Man har uttryckt förhoppningen att få förbundet utsträckt till de övriga ur segern framgångna staterna från Östersjön till Adriatiska havet. Det blir en mäktig allians, som ur flere synpunkter kan bli farlig i synnerhet för Italien, om det gör några nya Fiume-kupper.

Ungern har hävt presscensuren.

Ungern har släppt av litet på tyglarna. Början är gjord med presscensurens upphävande.

Den engelska gruvkonflikten löst.

Regeringen och delegerade från de engelska gruvarbetarna ha överenskommit, att arbetarnes krav på 2 shillings löneförhöjning pr vecka tillsvidare godkännes, men från och med januari månad kommer löneförhöjningen att utgå i proportion till vinsten av kolbrytningen. Det kommer alltså att ligga i arbetarnas intresse att bryta så mycket kol som möjligt. Såvida ett vist minimum icke uppnås kommer någon högre lön icke att utbetalas men för att göra arbetare och arbetsgivare i lika mån ansvariga för produktionen, så komma även gruvägarnes vinster att reduceras i förhållande till den eventuellt minskade kolbrytningen.

Detta förslag har gått till omröstning bland arbetarna, och resultatet är att den samhället lamslående strejken avblåsts och arbetet återupptagits d. 8 november. —

Den bekanta engelska suffragetten Sylvia Pankhurst har dömts till 6 månaders fängelse för bolsjevistisk propaganda.

Det kan erinras, att mrs Pankhurst var den första hungerstrejkande politiska fången under modern tid i England, skriver Säningsmannen.

Ställningen för Wrangel

är enligt andra meddelanden kritisk. Klara besked lämnas dock icke. Synbarligen har Wrangel fört sina trupper till Krim utan större förluster, där han borde ha möjlighet att försvara sig likaväl som han gjorde det vid Denikens sammanbrott. Men i alla händelser gäller det nu Wrangels vara eller icke vara.

Efteråt meddelas, att Wrangels ställning blir fastare, att han haft framgångar såväl vid Perekop som Sivati samt att hans armé blivit starkare. Här nedan två radiotelegram från Paris av den 10 nov.

Paris, 10 november, Norr om Perekop ha Wrangels trupper tillfogat bolsjevikerna allvarsamma förluster under operationer vilka gått ut på att konsolidera deras försvarslinjer. I området Sivati har den röda offensiven hejdats. — Radio.

Paris, 10 november. (FNB.) Från Konstantinopel telegraferas den 8 dennes: Uti en intervju har general Wrangel förklarat, att hans armé på Krim numera är tre gånger större och mycket starkare än för fem månader sedan då, den trängde in i Taurien. — Radio.

Elektricitetsstrejken i Berlin.

Som bekant har det i Berlin bl. a rätt elektricitetsarbetarstrejk, som man hoppades skulle avslutas, då det kommunistiska arbetarpartiets uppmaning till generalstrejk icke togs på allvar. Enligt nyare meddelanden tycks det dock icke bli någon ljusning i Berlin. Elektricitet är fortfarande i strejk. Svenska Tidningen skriver:

Underhandlingarna i elektricitetsarbetarstrejken fortgå, tillsvidare dock utan resultat. Rikspresidenten har utfärdat en förordning till skydd för livsviktiga driftgrenar. I gas- vatten- och elektricitetsverken få strejker och lockouter endast igångsättas tre dagar efter offentliggörandet av skiljedomstolens utslag. De radikala ledarna

utnyttja förfogandet för ny agitation bland arbetarna. Die Internationale inför ett upprop av de kommunistiska driftsråden. I uppropet säges att strejken kommer att växa ut till en politisk maktstrid. Ifall regeringen inskrider mot de strejkande måste hela arbetarklassen resa sig till motvärn. Häktningsorder har utfärdats mot kommunistledaren Sylt för försnillningar vid leverans av kläder åt arbetarna. I Löwes maskinfabrik inträngde arbetslösa och järnvägsmän och stoppade fabriken egen kraftcentral genom att släcka elden under pannorna. Därigenom skulle 3,000 arbetare ha blivit tvungna att upphöra med arbetet. Säkerhetspolisen drev emellertid inkräntarna på flykten. Berlins förseende med bröd är hotat då ett antal brödfabriker på grund av strömavbrott ha varit tvungna att stoppa.

Bolsjevikerna angripa i Fjärr-Karelen.

Erövra två socknar, invånarna fly.

Bolsjevikerna ha begynt ett anfall i Fjärr-Karelen samt erövat Tungut och Suikujärvi socknar. Fyra skilda gånger ha de skridit till angrepp mot dessa orter. Det senaste angreppet företogs den 28 oktober och slutade med seger för bolsjevikerna. Till Repola ha redan anlänt 19 flyktingar, vilka meddelat, att 600 ytterligare äro att vänta.

Man har ännu icke kännedom om under vilka förhållanden invånarna i Tungut och Suikujärvi retirera från sina hembyar. I fall de inneha tillräckligt skjutförmögenheter, är det antagligt, att de skola fortsätta motståndet och vika endast för övermakten. Denna gång uppgå de angripande bolsjevikerna till 2,000 à 3.000 man. Men i det fall, att de sakna ammunition, måste de genast draga sig tillbaka. Enär karelarna svurit att kämpa mot bolsjevikerna, kan man vänta heta strider.

Under sin reträtt måste karelarna göra en omväg, enär den direkta vägen till Repola, som innehas av de vita, går genom Rukajärvi, vilken ort åter befinner sig i bolsjevikernas händer.

Bolsjevikernas angrepp torde vara ämnat som en hämnd i anledning av karelarnas beslut att icke underkasta sig bolsjevikerna, ehuru de uppmanats därtill genom flygblad. Dessutom torde angreppet ha till ändamål att anskaffa proviant, enär Tungut och Suikujärvi höra till Öst-Karelen spannmålsrikaste socknar. (Sv. Tidningen.)

Rubelfabrik uppdragad i Barmen.

En rysk baron huvudavnamare. (Enligt Svenska Tidningen.)

BARMEN, 9 nov.

En fabrik för tillverkning av falska rubelsedlar har uppdragats. Femtiotusen hade redan utpräglats. Huvudavnamare är en rysk baron. Nitton personer ha häktats.

Kyrkliga meddelanden.

Söndagen den 21 nov. gudstjänst på Lilla Rågö. Adventsöndagen den 27 nov. gudstjänst med nattvardsgång i St. Mikaelsskyrkan.

Pastorskansliets adress: Institutgatan 3, bostad 4. Pastorn träffas säkrast kl. 5 e. m. varje dag. Vigde: Johan Elfvingren, St. Rågö, och Elisabet Ringberg, Rickholtz, i Reval den 7. 11. Alexander Lindgren och Maria Lundberg, båda från St. Rågö, i Reval den 14. 11. Nils Linderstam.